

Zwykłe i niezwykłe techniki plastyczne

Zajęcia plastyczne to ulubiona działalność dziecka w nauczaniu zintegrowanym. Są one formą odreagowania napięć, rozwijają twórcze myślenie oraz wyobraźnię. Kształcą pamięć wzrokową, zręczność manualną i zdolność przeżywania.

■ Barbara Ciebień, Anita Maliszewska

Uczestniczyliśmy w wielu warsztatach plastycznych, na których poznałyśmy wiele ciekawych technik. Aby podzielić się nabytymi umiejętnościami z innymi nauczycielami, przygotowaliśmy warsztaty plastyczne dla nauczycieli nauczania zintegrowanego w naszej szkole.

Cele oraz zadania wychowania plastycznego

Twórczość plastyczna jest najbardziej spontaniczną działalnością dziecka.

Jest źródłem wiedzy. Wykracza poza sferę artystyczną.

Dotyczy:

- działalności własnej,
- odbioru sztuki.

Jest formą wypowiedzi bezpośredniej i pośredniej symboli, wyrazów.

Największa działalność zaznacza się w przedszkolu i w młodszym wieku szkolnym.

Cele edukacji plastycznej:

1. Stymulowanie ogólnego rozwoju dzieci.
2. Kształtowanie emocjonalnego poznawczego stosunku do otaczającego świata.

3. Rozwijanie:

- uczuć i wyobraźni,
- samoekspresyjności i zdolności do działań,
- potrzeby obcowania z plastyką w różnych formach.

Zadania wychowania plastycznego

1. Rozwijanie swobody w posługiwaniu się linią i plamą, kształtem i barwą na płaszczyźnie i w przestrzeni w różnych technikach plastycznych.

2. Uwrażliwienie dziecka na zjawisko otaczającej rzeczywistości na światło, barwę, bryłę, linię, fakturę, ruch i przestrzeń, zapoczątkowanie pierwszych kontaktów z pięknem przyrodniczym i sztuki.

Zadania spełniają następujące funkcje:

- kształtowanie postawy i inwencji twórczej dziecka,
- rozwijanie różnych form myślenia i postrzegania,
- pobudzanie i pogłębianie uczuć i doznań,
- kształtowanie harmonijnie rozwiniętej osobowości,
- przestrzeganie zasad i norm współżycia w kolektywie,

- kształtowanie indywidualnych zainteresowań dorobkiem kulturalnym,
- wdrażanie do codziennego stosowania zasad etyki w swym otoczeniu,
- usuwanie zachowań i poczucia niepewności, wiara we własne możliwości twórcze (funkcja terapeutyczna).

Ogólne cechy zdolności dzieci plastycznie utalentowanych:

1. Umiejętności widzenia przestrzennego,
2. Umiejętności spostrzegania istotnych elementów i zjawisk natury.
3. Samodzielność dzieci w odtwarzaniu i tworzeniu.
4. Samodzielne i intuicyjne zdobywanie umiejętności plastycznych.
5. Umiejętność spostrzegania wybitnych dzieł malarskich.
6. Badanie sposobów tworzenia dzieł.
7. Żywe i głębokie zainteresowanie plastyką.

Scenariusz warsztatów dla nauczycieli nauczania zintegrowanego pod hasłem

ZWYKŁE I NIEZWYKŁE TECHNIKI PLASTYCZNE

Cele:

- poznanie różnych technik plastycznych dających uczniom możliwości przeżywania radości i wysiłku towarzyszących twórczej aktywności na lekcjach;
- kształtowanie umiejętności posługiwania się poznanymi technikami plastycznymi;
- doskonalenie warsztatu pracy nauczyciela poprzez wymianę poglądów oraz doświadczeń.

Plan zajęć

Część wstępna

1. Przywitanie uczestników.
2. Zapoznanie z planem warsztatów.
3. Przedstawienie referatu zawierającego:
 - a) cele edukacji plastycznej;
 - b) zadania wychowania plastycznego;
 - c) funkcje wynikające z zadań;

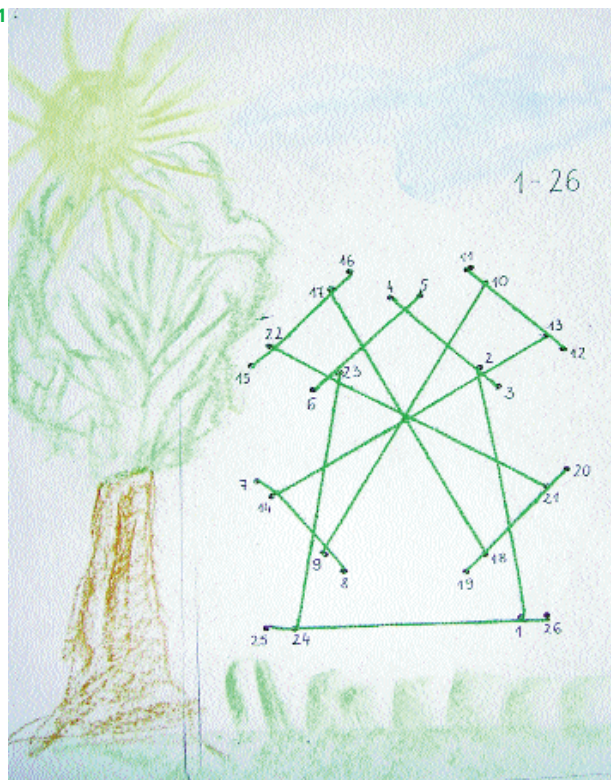
- d) ogólne cechy, zdolności dzieci plastycznie utalentowanych;
- e) dobre rady dla nauczycieli plastyki.

Część główna

1. Przedstawienie wybranych technik plastycznych.
2. Omówienie każdej po kolei:

Wyszywanki matematyczne (1, 2)

Na kartkę naniesione są liczby. Po odpowiednim połączeniu nitką tworzą rysunek, który można pokolorować.

Stemple z plasteliny (3)

W pokrywcę na słoik wykonuje się z plasteliny wzorki wymyślone przez dzieci, następnie maluje je farbą plakatową lub tuszem oraz odbija na kartkę.

Grafika z kartonu (4, 5)

Na kartkę z bloku technicznego naklejamy z grubego kartonu dowolne elementy i malujemy je farbą plakatową lub tuszem i szybko odbijamy na białej kartce z bloku rysunkowego.

Origami z kótek i kwadratów (6, 7)

Technika składania i komponowania wieloelementowych modeli papierowych z trafnie dobranej liczby kótek i kwadratów według podanego w instrukcji modelu.

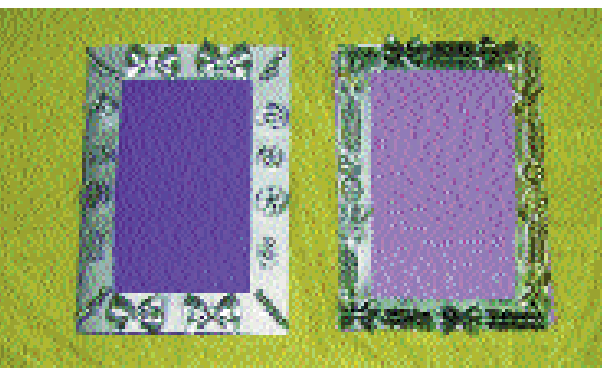

Ramki z makaronu (8)

Na przygotowaną wcześniej ramkę z kartonu naklejamy klejem polimerowym uprzednio spryskany farbą w sprayu (złotą lub srebrną) makaron o różnych kształtach.

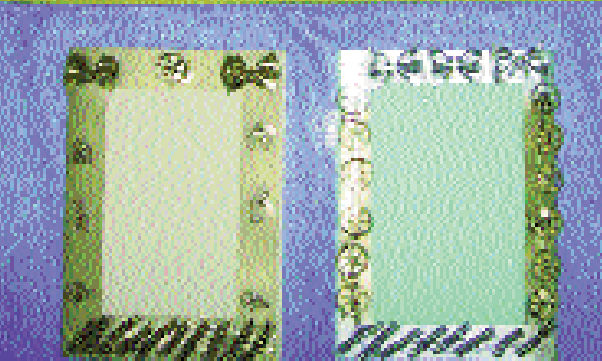
Malowanie widelcem (9, 10)

Wykorzystujemy do tej techniki farby plakatowe w tubach. Wyciskamy farbę do miseczki, dodając odrobinę wody, zanurzamy widelec i malujemy nim różne wzory na kartce z bloku technicznego.

8 Odlewy gipsowe (11, 12)

Rozrobionym w wodzie gipsem (w odpowiednich proporcjach) wypełniamy formy. Po kilku minutach wyjmujemy odlewy i odkładamy. Po wyschnięciu malujemy farbami plakatowymi lub akwarelowymi. Następnie odlewy można pomalować lakierem bezbarwnym.

Malowanie klejem polimerowym (13, 14)

Na przygotowanej kartce z bloku technicznego (białej lub kolorowej) malujemy klejem wyciskającym z tuby dowolny kontur. Następnie posypujemy solą i po wyschnięciu spryskujemy złotą lub srebrną farbą w sprayu.

13

15

14

16

Malowanie kredą nasączoną wodą z cukrem (15, 16)

Wcześniej wkładamy do miseczki różnokolorowe kawałki kredy. W miseczce znajduje się cukier puder rozpuszczony w letniej wodzie. Nasączoną kredą malujemy na kartce z bloku technicznego kompozycje według własnych pomysłów.

Upominek (np. z okazji Dnia Matki) (17)

Przygotować makaron o kształcie gniazdek i gwiazdek. Spryskujemy makaron farbą w aerozolu (złotą lub srebrną). Umieszcza-

my w środku gniazdka mały znicz i ozdabiamy go gwiazdeczkami (makaronem spryskanym farbą).

Wszystko z pasków (18)

Wykorzystanie pasków o różnej szerokości i kolorach pociętych na gilotynie. Formowanie z nich różnorodnych elementów dekoracyjnych i przedmiotów.

Decoupage (19, 20)

Ozdabianie przedmiotów techniką serwetkową. Oryginalna dekoracja, która wygląda jak malowana ręcznie.

- Powierzchnię przedmiotu należy pomalować farbą akrylową, wycięt z serwetki wybrany motyw i usunąć spodnie warstwy serwetki.
- Miejsca, w których planujemy nakleić wycięty motyw, smarujemy białkiem z kurzego jaja i przyklejamy, a następnie delikatnie wygładzamy palcami tak, aby dokładnie przylgnał do podłoża.
- Po wyschnięciu dla zabezpieczenia powierzchnię malujemy lakierem (błyszczą-

cym lub matowym, zależnie od pożądanego efektu).

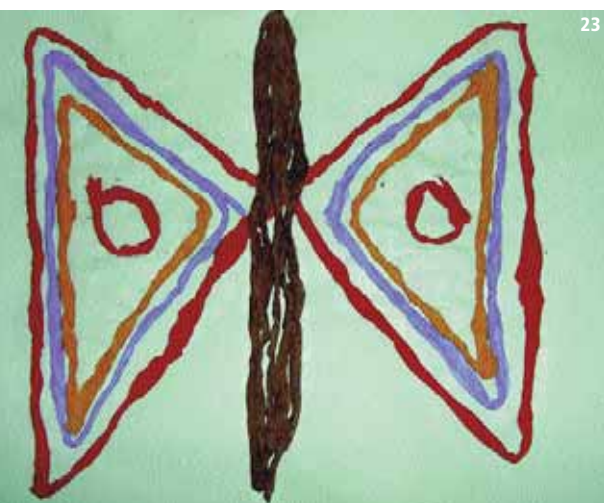
Rozwinięcie kompozycji (21, 22)

Wycięty fragment obrazka przyklejamy na środku kartki z bloku rysunkowego, następnie dorysowujemy brakujące elementy i wypełniamy całą kartkę według własnego pomysłu.

Wykręcanka z krepiny (23)

Krepinę skręcamy, formując długą rurkę. Następnie klejem w sztyfcie kreślimy kontur, do którego potem przyklejamy krepinę.

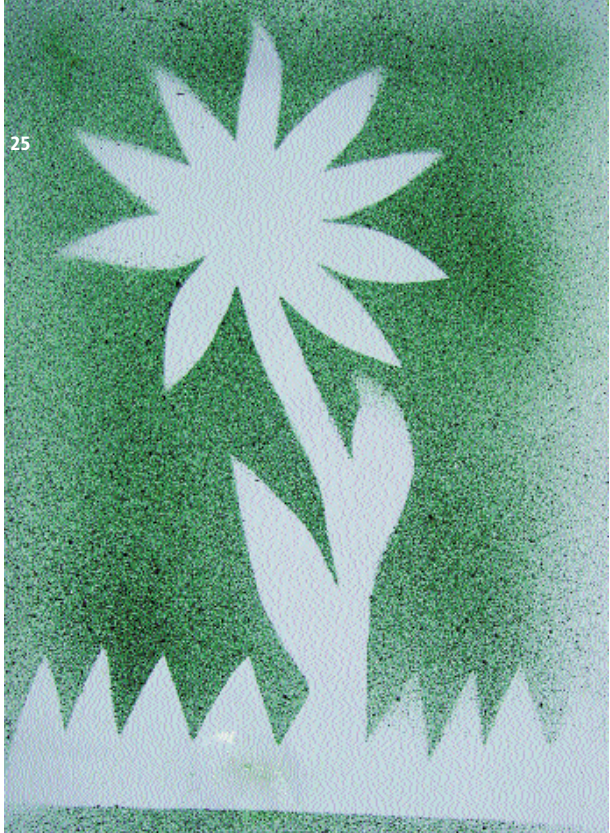
Prasowanka (24)

Na połowie kalki technicznej rysujemy kredkami świecowymi połowę np. kwiatka itp. Składamy kalkę na pół i gorącym żelazkiem prasujemy. Powstaje całość obrazka.

Nakrapiany tusz (25)

Z papieru wycinamy różne kształty, układamy szablony na papierze kredowym, następnie rozprowadzamy kolorowy tusz za pomocą pocierania o grzebień zamoczonej w tuszu szczoteczki do zębów.

3. Wykonywanie przez uczestników prac plastycznych w opisanych technikach.

Część końcowa

1. Prezentacja prac.
2. Wymiana poglądów.
3. Wypełnianie ankiety ewaluacyjnej.
4. Porządkowanie miejsc pracy.

Dobre rady dla nauczyciela plastyki

- Dziecko nie odczuwa zmęczenia przy pracy, która związana jest z jego życiem i jest niejako funkcjonalna. Mów, że jest dobre, że potrafi. Rysunek dziecka jest wyrazem jego przeżyć i wiedzy o świecie. Dotyczy to całej twórczości plastycznej dziecka: rysowania, malowania, wycinania, lepienia, wydzierania. Znajomość cech rysunku dziecka, zdolność patrzenia na jego sztukę i umiejętność jej oceniania są niezbędne dla każdego nauczyciela.
- Nie należy zmuszać dziecka do bezmyślnego kopiowania, rysunkowego odwzorowywania różnych przedmiotów. Takie postępowanie zabija:

- wrażliwość dziecka,
 - spontaniczną twórczość,
 - otępia je,
 - powoduje kompleks niższości.
 - Lekcje plastyki, podobnie jak lekcje innych przedmiotów, powinny być budowane oraz prowadzone na podstawie wytycznych dydaktyki i metodyki. W przeciwnym razie zajęcia plastyczne nie spełniają swej funkcji.
 - Nauczyciel musi być przygotowany do lekcji w zakresie zajęć plastycznych. Musi wiedzieć, co i jak ma na danej lekcji realizować (dobrze obmyślony temat, przewidziany tok lekcji, sposób prowadzenia korekty oraz oceny).
 - W odpowiednim czasie należy pomyśleć o materiałach i narzędziach (worki, teczki w klasie). Ideałem jest pracownia i sztalugi, a także wyznaczone w klasie miejsce przystosowane do eksponowania prac.
 - Na początku lekcji, po załatwieniu wszystkich spraw organizacyjnych, należy sprowokować dzieci do uwagi (10 min.), by dokładnie omówić temat pracy. Następnie konieczne jest wzbudzenie zainteresowania tematem, wywołanie przeżyć emocjonalnych (inspiracja do pracy, wycieczka, bajka, film, wiersz, piosenka, inscenizacja).
 - Temat musi być bliski dzieciom, by działał na ich wyobraźnię i wywoływał chęć do pracy. Najlepiej, gdy jest tak pomyślny, by pracę wykonać w ciągu jednostki lekcyjnej. Nie należy zapowiadać dzieciom tematu przyszłej lekcji, niech każda będzie dla nich niespodzianką (zapowiedzieć trzeba tylko, jakie będą potrzebne materiały!).
 - Nie zadawać pracy do domu, gdyż same zajęcia mają największą wartość wychowawczą.
 - Unikać częstego pokazywania prac jednego czy kilkorga tych samych dzieci. Nie można dopuszczać do tego, aby niektóre dzieci były przeświadczone o swoich uzdolnieniach malarskich i o tym, że są z tego powodu zawsze wyróżniane. Przy każdej sposobności należy podkre-
- ślać, że wszystkie dzieci potrafią dobrze i ładnie rysować.
- Najlepiej, gdy dzieci mają jedną kartkę, a nie cały blok do dyspozycji. Wiedzą wtedy, jak trudno otrzymać nową kartkę, bardziej ją sobie cenią (budzi się w nich poszanowanie własności osobistej, a w przyszłości szacunek do własności społecznej).
 - Korekta musi być dyskretna. Nie można „poprawiać” rysunków dzieci, kierując się widzeniem dorosłego człowieka.
 - Nauczyciel nic nie rysuje na rysunku dziecka. Jeżeli istnieje potrzeba, wyjaśnia, robi to na oddzielnym kawałku papieru.
 - Nie wolno niszczyć wizji dziecka i wytwarzać w nim urazów, co prowadzi do kompleksu niższości.
 - Nauczyciel stwarza dobry, pogodny nastrój, aby lekcje plastyki dawały dzieciom radosne wzruszenie, a wykonane prace były użyteczne.
 - Każdą pracę należy ocenić, organizując wystawy.
 - Nie należy pytać, „która praca jest najlepsza”, lecz „które prace najbardziej się dzieciom podobają”. Dzieci uzasadniają po swojemu.
 - Trzeba starać się znaleźć i podkreślić walory pracy uczniów słabych. Takie postępowanie budzi wiarę we własne siły, zachęca do dalszych wysiłków, napełnia optymizmem.
 - Prace dzieci przechowujemy w teczkach, w szkole.
- Dobrze jest wykonywać również prace użytkowe (np. okolicznościowe kartki, ozdoby itp.), stosując urozmaicone techniki plastyczne. □

Mgr BARBARA CIEBIEŃ
Szkoła Podstawowa nr 1 w Świeciu
Mgr ANITA MALISZEWSKA
Szkoła Podstawowa nr 1 w Świeciu